ALTE ROCK

49 Ft

ALTERNATÍV ROCKMAGAZIN

8. SZÁM 1990. JULI.–AUG.

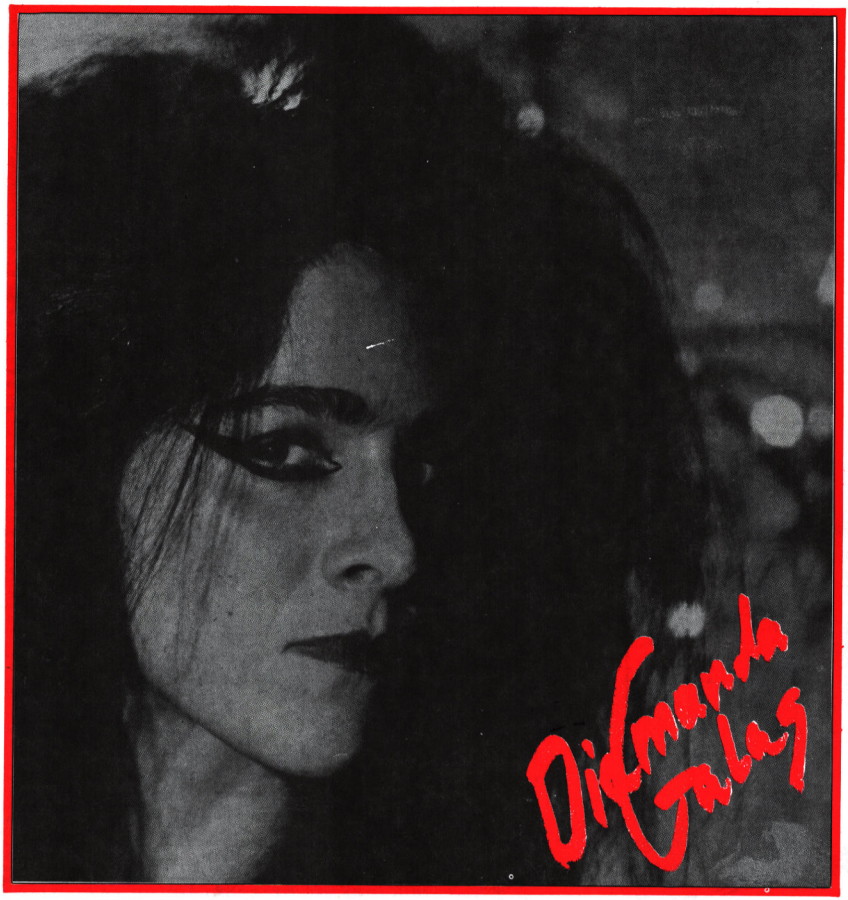

VINYL

CHARTS

SPEX INDIE LP-CHARTS JULI 90

1	**Fugazi**	Repeater *(1) Dischord/EfA*
2	**Bad Religion**	How Could Hell Be Any... *(–) Epitaph/Fire Engine/Semaphore*
3	**Spermbirds**	Common Thread *(–) We Bite/EfA*
4	**Jello Biafra/D.O.A.**	Last Scream Of The Missing.. *(10) Alternative Tentacles/EfA*
5	**Peter Murphy**	Deep *(2) Rebel Rec./SPV*
6	**Ultra Vivid Scene**	Joy 1967–1990 *(13) 4AD/RTD*
7	**Revolting Cocks**	Beers, Steers & Queers *(–) Wax Trax/SPV*
8	**Die Goldenen Zitronen**	Fuck You *(4) Vielklang/EfA*
9	**The Invincible Spirit**	Rollercaster Revolution *(5) Fun Factory/RTD*
10	**Bad Religion**	No Control *(3) Epitaph/Fire Engine/Semaphore*
11	**The Breeders**	Pod *(–) 4AD/RTD*
12	**Clock DVA**	Buried Dreams *(7) Interfish/EfA*
13	**Meat Beat Manifesto**	99% *(–) Play It Again Sam/SPV*
14	**Throw That Beat In The..**	Large Marge Sent Us *(17) September Gurls/Semaphore*
15	**Napalm Beach**	Fire, Air And Water *(9) Satyricon/RTD*
16	**Snuff**	Flibbiddydibbiddydob *(6) Workers Playtime/EfA*
17	**Kastrierte Philosophen**	Leipzig D. C. *(–) Normal/RTD*
18	**Pale Saints**	The Comforts Of Madness *(8) 4AD/RTD*
19	**Pussy Galore**	Historia De La Musica Rock *(–) Rough Trade/RTD*
20	**Lustfinger**	Alles Im Griff *(–) RostzundWasser/DA*

BAD MUSIC FOR BAD PEOPLE

WHY NOT

A 60-as évek lemezei! Ingyenes listák lemezekről!
Bécs 1060, Otto Bauer gasse 16.
Tel: 56-92-52 Nyitva: hétfő-péntek 10.00-18.00-ig szombat 10.00-12.00-ig

INDEPENDENT-WAVE

LPs - CDs - 12" VIDEOS - POSTER

ROCK TIGER

RECORDS & FASHION

1060 BÉCS, GUMPENDORFERSTR. 60

HEAVY METAL RITKASÁGOK

NEW ART

KÍSÉRLETEK

MÁYUSI KALAPÁCS, THE MOVEMENT, MODERN HALMAZÁLLATOK, DZSASZTA MINIT

Az ország alternatív zenei életének jelenlegi helyzete különböző viták sokaságát vonhatná maga után. Ami számomra tény, az az, hogy az események milyenségét az éppen akkor és ott fellépő zenekar mutatja. Az álmok szertefoszlottak, a kisebb-nagyobb baráti társaságokon kívül nem létezik egységes közösség, csak közönség van, melyet kizárólag az azonos zenei ízlés tesz azzá. Ami esetlegesen közösséghez és zenei centrumnak tűnhet az nevetséges. Gondolok itt a különböző divat-klubokra. Egyedül a zene és az együttesek számítanak. Különös kivételt képezhetnek azonban a vidéki rendezvények, hiszen nemcsak Budapesten, hanem több vidéki nagyvárosban is számottevő új zenei esemény történik, gondolok itt főként Egerre, Szegedre, Jászberényre, vagy Várpalota-Inotára. Ezeken a koncerteken az emberek még jobban ismerik egymást, többet beszélgetnek, kevesebb a sznob, nagyobb a befogadási vágy, őszintébb, igazabb együttléteket találhatunk, a fáziskésés pedig már nem számottevő. Egy ilyen koncert élvezője voltam Ajkán.

A nagyvárosi rohanással szembeállítható kisvárosi unalom óriási kezdeményező kedvet szült a városban. Egy kulturális egyesület (New Art) a semmiből szül értékes koncerteket, állandóan bízva a sokféle dologra nyitott emberek támogatásában.

Résztvevők: az áprilisban kisebb turnén lévő Mayusi Kalapács, The Movement, valamint a kevésbé ismert Dzsaszta Minit és a modern Halmazállatok.

A The Movement 1989 szeptemberétől zenélő budapesti zenekar, mely nevével és zenéjével is olyan külföldi zenekarokhoz tartozó magyar példát szeretne mutatni, mint a Nitzer Ebb, az Front Line Assembly, a Front 242 vagy a DM közbülső alkotással. Tagjai Selmeci Kristóf (billentyűsök, dobcomputer, szöveg), Vasszi Zoltán (ének), Lakatos György (billentyűsök), Palágyi László (sempler-dobok). Terveik között hosszabb magyar műsor, majd angol verzió elkészítése szerepel a digitális zene kedvelőinek.

A Mayusi Kalapács kereken három éve létező együttes, melyben a felállás gyakran változott, hiszen tulajdonképpen egy személy, Zé. Rigó Toto zenei és szövegbeli elképzeléseit tartalmazza, s a mindenkori tagoknak saját ötletelk mellett, ehhez kell igazodniuk.

Koncepciójuk lényege a lehengerlés és a megdöbbentés. Jelen pillanatban hárman vannak, s egy angol turné előtt állnak.

A koncertet az ajkai Dzsaszta Minit nyitotta. Az együttest ma hárman alkotják: Badáczy „Sztyopa" Tibor (ütősök), Kustos Tibor (gitár) és Nagy „Bigdzsim" Imre (fúvósok, ütősök). Ha kategorizálnom kell, akkor a trio

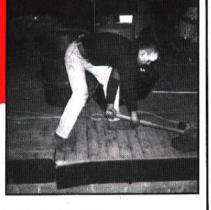

Mayusi Kalapács

szabad hangzásvilága és szabad hangszerelése ellenére sem az újhullám zenéje, inkább jazz, de távol áll tőle annak kultúrált szubsága. A Dzsaszta tradíció, szépség, nyugalom, a kiegyensúlyozott természet zenéje. Az általam ismert összes hazai amatőr zenekar közül leginkább képes a közönségből közösséget alkotni, mert félretesz olyan dolgokat, mint a kötött ritmus, s ezáltal nem a testre, hanem a lélekre hat. Ezen az előadáson az 1988-as

Modern Halmazállatok

ós-Dzsaszta Minitet hallhattuk akusztikus gitár nélkül, de igazán így sem illett a hideg és mogorva csarnok falai közé. Jól szervezett fellépésekkel, meghívásokkal országosan is elismert zenekar lehetne.

Folytatásként a várpalotai Modern Halmazállatok következett. Baráti társaság tagjaként ők is régóta játszanak különböző felállásokban. Klasszikus értelemben vett iparizene kellékek mellett elektromos hangszereket is használnak, s ez a különös agresszív hangkavalkád bővíl el az erre rászorulót. Mindenki kíváncsian várta a Movementet, ezzel szemben sokaknak csalódást okozott. Különböző elfoglaltságok miatt csak

Dzsaszta Minit

ketten léptek fel. Selmeci Kristóf és Vasszi Zoltán. Élőzenét tulajdonképpen alig hallottunk, a szinti-programok és az előre feljátszott effektek néhol professzionálisnak hatottak, de semmit sem támasztottak alá, lógtak a levegőben, szóltak a semmiért. Hallhattuk a Bronski Beat Why? című számának egy durvább, military-disco változatát. Szerintem a dalok az electric-body műfajon belül is kevesek, túl sok az ürességárat.

A Mayusi Kalapács fellépését vegyes érzelmekkel fogadta a közönség. A színpadon két óriási zászló, előttük két ember military-lookban, fekete ingben. A hangokat hallom, talán tetszenek is, a tudatom azonban tiltakozik, s nem jutnak el a szívemig. Aztán Toto szavaira gondolok: „Ezekre a külsőségekre csak a színpadkép miatt van szükségünk, minden eszközzel sokkolni akarjuk a közönséget. Ezentúl azonban nem akarunk senkit bántani, de azt akarjuk, hogy minket is hagyjanak békén. Küldetést érzek magamban, úgy érzem, van mondanivalóm, ez minden." Közben a zene ömlik felém, zeneileg egész jó, de vannak fenntartásaim. A Laibachra gondolok. Az Alterock harmadik számában Milan Baláz a következőket írta: „A Laibach maga a totális provokáció. Egy szisztematikusan felépülő és működő esztétikai, ideológiai és formai tömörülés, mely a művészet szintjére emeli és műveli a provokációt, a polltikai propaganda gazdag eszköztárával felvértezve és annak módszereivel operálva, olyan kategóriákusan értelmezett értékrendek feleleventésével és csatasorba állításával, mint pl.: a nemzeti szocializmus művészete, vagy a törvény szocialista realizmus." Megpróbálom elhinni, hogy a Mayusi Kalapács is csak provokál és keresem a végső célt. A zene közben még közelebb kerül hozzám, már csak a tudatom tiltakozik. Kovács P. Toiás nagyon tehetséges gitáros, J. Koszta Gavra jó dobos, a playback anyag pedig egyenesen professzionális. „A háború: béke. A szabadság: szolgaság. A tudatlanság: erő." Az idézet Orwell 1984-ből való. Igen, ahogy ilyen hülyeségeket tanít egy erőszakrendszer, következményeivel úgy tehet baloldaliból szélsőjobboldalivá. Mert az emberek bírkák, sokszor átesnek a ló másik oldalára, szükségük van a régi helyett új ideológiára.

Egyénlségként mindig is nehezebb volt élni, mint a nyáj melegében. Az ideológiák segítsége nélkül az ember nehezebben tudná kifejezni önmagát, nehezebben találná meg a gyökereit, helyét a Világegyetemben. Ezért talált ki erzelmektől mentes elveket, piszkos eszméket. George Orwell is egy, ennek következtében végbement tragédiáról ír könyvében. Reménlem a Mayusi Kalapács is ezt gondolja, így a színpadon történtek és az író negatív utópiája nem nemzeti szocialista vagy számukra, hanem a múlt duva metafórája.

La La La

ÁPOLÓK

Mottó: Hova lett az összes vérem tralala...

„Egyszer próbáltunk és bejött a próbahelyre egy 15 és a halál között lévő flatalasszony azzal, hogy itt vannak a fiúk, nagyon szeretik az Eddát, és autogrammot kérnek. Mondtuk neki, hogy mi nem az Edda vagyunk. Az nem baj, neki akkor is kell autogramm. Volt ilyen Ápolók szóróanyagunk, arra ráírtuk a nevünket, és odaadtuk neki."

Az Ápolók miskolci zenekar – mégsem az Edda. A döntő különbség talán az, hogy az övék nincs celofánba csomagolva.
Az Ápolók zenekar – de legelsősorban egy baráti kör, az Ártalom közösség része. Koncertjeik mind méretükben, mind formájukban meghaladják a hagyományos zenekari kereteket, és a színház, a performance, a kabaré felé hajlanak. Ennek tényében talán nem is olyan meghökkentő, hogy a hozzájuk közel álló személyek közül első helyen említik Rátonyi Róbertet.
Az Ápolók keresik leíkí rokonaikat. Egyet már találtak is Hollandiában, a londoni Brain of Morbius személyében. Ezen kívül alternatívákat is keresnek. Állítják, a Városi Művelődési Központ és a másodosztályú vendéglátóipari helyiségek között létezik egy harmadik út: egy független klub, egy kultúrkocsma formájában. Ötleteik vannak, helyük még nincs. Változások ide vagy oda, a városi tanácsra valószínűleg nem lehet számítani. Hiába, Borsod marad a régi. Ilyen szempontból már csak Szabolcshoz hasonlítható. Bár Szabolcs azért más kategória. Az szörényi. Végül is az Ápolóknak azért szinte kizárólagos élettere Miskolc, mert akkora a mocsok, hogy a fejük búbjáig ér. Nem baj! Minél rosszabb, annál jobb! Lehet tovább fröcsögtetni a nyálat! Lehet cinikus gecinek lenni!

„Ez egy műkedvelő kis társaság: van, aki verseket ír, van, aki rajzol... Mi legkevésbé zenészek vagyunk, inkább vagyunk költők. Ezek versek, nem dalszövegek. Önállóan is megállják a helyüket. A zene is csak egy eszköz a sok közül, amit használni lehet. Ebben ki lehet élni az exhibicionizmusunkat. Az túl kevés, hogy megírjuk a verseinket magunknak, aztán otthon vannak a fiókban. Kimegyünk és mindenkinek elmondjuk, hogy mi hogyan látjuk a dolgokat. Vagy hogyan nem látjuk. Néha nagyon bezárkózunk és sajátos kis szubkultúránkat építgetjük, aztán nagyokat nevetünk azon, hogy mások mit szólnak hozzá. Nem tudják, hogy mit gondolunk komolyan és mit nem. Ezt nagyon ritkán találják el az emberek. Néha felkacagnak, mint egy kabarében. Az a szomorú, hogy nem végigkacagják. Meghallgatják a zenét és megjlednek. Nem tudják hová soroini. A zene egy elég súlyos valami a szövegekhez képest. A szövegek tele vannak iróniával, viccel, humorral. Sok helyen megjelenik a vicc a zenében is, a játékhangszerek is ezt szolgálják, meg az egész előadásmód, de a zene inkább ellenpontja ennek. Sokan mondják, hogy ez sötét. De az irónián belül van a kabaré jellege az egésznek, és benne van a másik oldal, a mélység, a sötétség, a tragédia is. Egyébként tragédia az egyik célpontunk. Sokszor a saját vérünkkel ironizálunk. Végülis ez egy nagyon cinikus dolog: öncélú kigúnyolása olyasminek, amivel mi sem vagyunk tisztában: ilyen halál dolgok.
Minden szövegünkkel egy dolgot fogalmazunk meg, ami valahol érzelmi szinten mozog, amit soha nem tudunk majd megmondani magunknak, vagy másoknak, – mert ha egyszer ki tudnánk jelenteni, miről is van szó, akkor vége lenne a zenekarnak. Minden szövegünk egy valami felé irányul és ez az, ami visz előre.
Mi csináljuk azt, amit eddig is csináltunk. És reméljük, hogy ugyanolyan jól fogjuk magunkat érezni a jövőben is, mint most. És mi akkor érezzük magunkat minél jobban, ha saját magunk számára is mindinkább új dolgokat csinálunk. Nevezhetjük ezt önkielégítésnek. Nekünk ez kell, függetlenül attól, hogy ez mennyire fut, mennyire ismert, mennyire sikeres, vagy sem. A mi zenénk nem alternatív. Nekünk nincsen semmifajta választási lehetőségünk. Nekünk ezt kell csinálnunk és kész."

Két megjegyzés:
Az Ápolók (bármit is állítsanak saját magukról) nem cinikusak. Amit csinálnak, az egyszerre halálosan komoly és rönögnivaló ÉS! soha nem közömbös. Ők még nem feleljtették el: magunkon röhögünk!
A londoni Brain of Morbius augusztusban Magyarországon koncertezik. Természetesen az Ápolókkal.

Szalai Judit

PUNK IRÁNY

VONALAK

instigators

Létezésének nyolcadik esztendejében szétesett az INSTIGATORS, a legképzettebb ismeretlen punkzenekar" Angliában. A felosz lás óta Andy Turner, az együttes egykori frontembere még keményebben dolgozik: FULL CIRCLE nevű cégét lemezkiadóként és az egyik legtörekvőbb albioni terjesztőként jegyzi az alterock-világ.

– Charlie Harper, a UK Subs ősöreg vokalistája azt mondta egy interjú alkalmával, hogy az INSTIGATORS is egy volt a seregnyi csapat közül, akik a Subs esztrózusére ragadtak gitárt. Valóban így volt? Miben látod az akkori és a mai punkbandák között a különbséget?

– A vén Charlie-nak bizonyos értelemben igaza van, gitározunk, Simon Mooney fanatikus rajongója volt Nicky Garret-nak, és mindannyian sokra tartottuk a Subsot, mert fáradhatatlanul dolgoztak és dolgoznak ma is. Állandóan koncerteztek és az ő példájuk lebegett a szemünk előtt, amikor az első turnénkat szervezni kezdtük. Abban az időben nagyon kevés brit csoport tendult át a kontinensre. Elpusztáztak a lehetőségeket, mert arra vártak, hogy a neves koncertügynökségek megkeresik őket bazinagy pénzeket lobogtatva. Számunkra ez nem tűnt mulatságosnak, ezért onmagunk által finanszírozott turnékba vágtunk és sohasem néztünk vissza. Ma már lényegesebben jobb a viszony Anglia és Európa többi része között (frappáns frazeológia! – a szerző), talán ebben egy kis szerepünk nekünk is volt azzal, hogy felmutattunk egy alternatívát a többi zenekarnak.

– Miért osztott fel az INSTIGATORS?

– Valamennyien úgy gondoltuk, hogy az INSTIGATORS határain belül mindent megtettünk, amit tehettünk. Akkor akartunk véget vetni a zenekarnak, amikor még élveztük a dolgot, ezért a tavalyi turnénkon úgy döntöttünk, hogy befejezzük. Azóta még elfoglaltabb vagyok, akárcsak a többiek. Simon kivételével már mindannyian (külön-külön) stúdióba vonultunk, hogy felvételeket készítsünk. Többek között rögzítettünk egy albumot Keith-szel és John-nal, ami a tervek szerint még ebben az évben megjelenik. Szóval a lényeg az, hogy nem tűntünk el.

– Számodra mi jelent többet: játszani egy zenekarban, vagy igazgatni a terjesztőcégedet?

– Jelen pillanatban az utóbbi. Nagyon sok időmet lefoglalja a postai úton történő megrendelések teljesítése, meg a lemeztársaság teendői, így nem marad időm semmi másra. Gyakorlatilag ugyanazt végzem, mint korábban, azzal a különbséggel, hogy most nem koncertezem. Az utóbbi négy év nagy részét az úton töltöttük, nem árt egy kicsit megpihenni. Lehet, hogy egyszer még újra kezdem, ki tudja?

– Milyen kritériumok alapján választjátok ki a terjesztendő zeneket? A fanzine ekben megjelent recenziókra támaszkodtok, vagy személyes megismerés után hoztok döntést?

A nagy terjesztőktől kezdve a kis zenekarokig sokféle emberrel állunk üzleti kapcsolatban. Jobban szeretünk közvetlenül tárgyalni, mivel így rögtön értesülünk mindenről, ami a fanzine-ekkel, bandákkal, lemezgyárakkal kapcsolatban történik. Ez persze sok munkával jár, de mi élvezzük!

– Milyen áressel dolgozik a FULL CIRCLE?

– Őszintén szólva, nem tudom. Számunkra ez nem fontos, nem a pénzért csináljuk ezt az egészet. Most ért véget az első év a cég életében s úgy tűnik, minden oké. Az idei esztendőre további terveink vannak, majd tucatnyi lemez kiadását tervezzük, így a Headquarters, a Spermbirds, a 2bad Frogs of War, Cringer, Decadent Fvck, Sanity Assassins nevű csapatoktól.

– Melyek a legkelendőbb portékák mostanság a FULL CIRCLE házatáján?

– Igen keresettek a Snuff, a Megacity 4, a Senseless Things, a Napalm Death, a Sink, a Leatherface, a Sofahead és Sore Throat lemezei, többek közt. De sokat adunk el a Grim Humour, a Raising Hell és a Cloth Ears fanzine ekből is.

– Felteszem, minden új trendre azonnal felfigyeltek, hiszen a kulcsfigurákkal állandó kapcsolatban álltok. Mi a velemenyed az alternatív zene jelenlegi állapotáról Európában? Valóban érzékelhető egy erős amerikai befolyás?

– Igen, napjainkban majd mindenki Amerika felé orientálódik, tetten érhető a kitartó próbálkozás, hogy az amerikai kultúra minden struktúráját ráerőltessék az európaiakra. Tulajdonképpen elkeseritően kevés a nyitott gondolkodású, elfogulatlan ember, de reméljük, idővel fel fogják fedezni, hogy milyen kiváló európai lemezek látnak napvilágot a FULL CIRCLE kiadónál és mennyi kivételes korongot terjesztünk ennek a különös planétának minden tájáról!

– Magyarországon sajnos nem kerülhetett sor az INSTIGATORS fellépésére különböző okok miatt, de tudomnyul több koncertet adtatok Lengyelországban. Milyen benyomásokkal távoztatok Kelet-Európából?

– 89-es turnénk során hat előadásunk volt Lengyelországban még a változások előtt, ha azóta egyáltalán történt valami. Valósággal sokkolt bennünket az idegen kultúra, de remek emberekkel találkoztunk. Egy kicsit olyan volt, mintha visszatértünk volna a hetvenes évek közepére, a számtalan probléma miatt. Nehéz volt elhinni, hogy az embereknek sorba kell állni az élelemért, meg mindenért és az élet megszűnik este nyolckor. A koncertek is különösek voltak, mert üljőhelyes színházakban és egyetemeken tartották őket. Este hatkor kellett kezdeni a bulikat és nagyon hamar be kellett fejezni a műsort. Szerettünk volna a tellépések után egy kicsit lazitani, találkozni és dumálgatni az emberekkel, de mindenki eltűnt és minden be volt zárva.

Mekk Elek

(Az Isten Malaca punkmagazinban megjelent interjú rövidített változata)

Fotó: Andrew Testa

MEGÁTALKODOTTAK

Egy három Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolást. Nevezd el őket Somogyi Ferencnek, Fiór Gábornak és Fiór Noéminek. Somogyi Ferencet áldott meg énekérzéssel, Gábor kezébe varázsolj szaxofont, Noémi törékeny alkatához pedig válassz egy furcsán mutató hangszert, mondjuk basszusgitárt. Gábor gondolatait bizsergesd meg a keleti filozófiák egyik legfurcsábbikával, a TAO-izmussal, amely a nemcselekvés filozófiája. Aztán juttasd Gáborék eszébe, hogy zenekart is alapíthatnának, ezt elnevezhetnék Wei Wu Wei-nek, ami a taoizmus terminológiája szerint azt a fajta létezést jelenti, amelyik a környezetére manipulációk nélkül, a puszta létével gyakorol hatást. A társaséghoz még add hozzá a gitáros Farkas Tamást, a dobos Adamecz Józsefet és a kongás, vibrafonos Krunovszky Gábort.

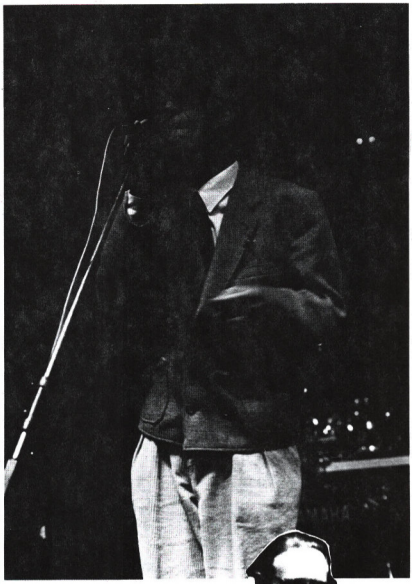

Elkezdődhetnek hát a próbák, formálódhat a stílus, amelyről akár azt is lehetnéd, hogy valami zsongó-bongó, mormolós őskínai magábaforduló egyhangúság lesz. De fenékett! A zene lendületes, ahogy később megfogalmazzák: jazz-pop-os. Csakhogy ez nem ennyire egyszerű. Mert fölbukkannak a boogie-woogie ízek, a latinos ritmusok, valami ősrock and rollos cadillac-mámor, és persze, hogy abszolut bolond legyen a helyzet a dolog még wave-es is. És mindez nem bántó zűrzavarban, hanem mindenki számára emészthetően, egységesen. Jó fülű szakemberek azt mondják: „Meglátjátok, ti még..."

Így is lett. A csoport a Tokaji Rock-táborban a szakma elismerését vívta ki, a rádió Rock gyermekei műsorában pedig a hallgatókét. *„Egy ismerős mondta, hogy azért szereti a zenénket, mert a popot unja, de a dzsessz nehéz neki"* mondja Fiór Gábor, aztán még hozzáteszi: *„'87-ben 20 ember előtt kezdtünk el játszani, ma pedig néhányszázan biztosan eljönnek a bulikra".* Sőt: a közeljövőben egy '90 Hajnal nevű zenekarral önálló klubjuk is lesz a Poscher János utcai Művelődési Házban. *„Valahogy nincs klubélet* – mondja Gábor –, *az emberek meghallgatják a koncerteket, aztán rohannak haza. Na ez itt másképpen lesz reméljük."*

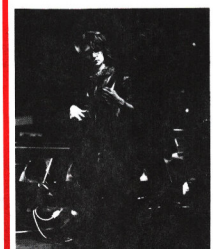

Vergődés nálunk ez a rock and roll, mindenki tudja. *„Megátalkodottak vagyunk"* von vállat Gábor vigyorogva, és részéről a hangzatos ideológiák, önmarcangoló zene- és lételméleti fejtegetések ezzel ki is kerültettek. Amúgy tényleg megátalkodottak. Például tanulnak zenélni. Ki magántanárnál, ki a konzervatóriumban. Na nem kell őrült kottabúvárokra gondolni, csak éppen nem akarják a zene helyett azzal bele ejteni a feneketlen ÁVÁNTGÁRD bámulatba a nagyérdeműt, hogy mondjuk koncertenként négyszer letépik önmön arcbőrüket, vagy felrobbantják magukat, esetleg vinnyogva nyalogatják a kettőhúszat...

Ugy hírlik, hogy a zenekar Hollandiába és Svájcba készül. Mellesleg elutasnak Bécsbe és megcélozták a Nagy Testvér birodalmát is. Lehet, hogy a Nagy Orosz Taoista Forradalom kirobbantói lesznek, de az is lehet, hogy arrafelé nem vajazzák ezt a furcsa jazz-pop zenét. Bár amit a Répa-fesztiválokon elővezetnek a ki tudja melyik Nagy Orosz Befőttesüvegből előbukkant bandákkal...

Végül beszélni kellene a hazai lehetőségekről is. Kollektív fintorgásba kezdünk a zenekar tagjaival, ami persze lehet, hogy nem áll jól nekünk, de kifejezi a véleményünket. Mert ugye van az Almássy tér, egy-két egyetemi-főiskolai klub, meg van a Lyuk. Ez utóbbi nem igazán az ő terepük. Mert ott bármivel lehet hatni a zsűrire, csak a manipulációk nélküli puszta létezéssel nem... *„Mondták is a koncertjeinkre járók, hogy a Lyukba nem szívesen jönnek utánunk. Más beállítottságú hely"* – mondja Gábor. Szóval kevés a lehetőség, annál már csak a pénz kevesebb. *„Volt, hogy 100 forintot kellett volna szétosztanunk..."*

Egyébként a hangszerek is pénzbe kerülnek. Gábor szaxofonjai, Noémi basszusgitárjai és elektromos bőgője, vagy a nagy becsben tartott vibrafon, amely a legendás Beamter Bubi tulajdona volt egykor. Krunovszky Gábor külön szállítószerkezeteket épített a muzeális vibrafonhoz. *„Állítólag a Bubi is azért kapott infarktust, mert késtek a szállítók..."* Ráadásul a zenekar egyetlen pénzkereső tagja Adamecz József, a dobos. Ő szobákat fest, ideális meló a laza csuklóhoz...

Idézzünk befejezésül egy mondatot Csuang Cé: TAO című munkájának előszavából: „A WEI WU WEI lehetővé teszi a korlátozó momentumok kikapcsolását, ilyen a ragaszkodás az élethez, vagy bármely javakhoz (legyen az tárgy vagy személy), a félelem és így tovább. Mindezek levetkezésével jut az ember ahhoz az állapothoz, amit a TAOizmus és a Buddhizmus is üresség nevez. *(Értsd: feloldódás az egyetemes létben.)* A tökéletes ember üres, mint a falon vágott ablakrés, – mégis tőle kap fényt az egész szoba."

Hát, ilyen egyszerű...

Trencsényi Zoltán
Fotó: Keserű Ágnes

ÁLOMGYÁR LONDONBAN

A tíz-tizenöt évvel ezelőtt, Angliában kialakuló új zenei áramlatok már nem tűrték el a profitcentrikusságot, nem engedelmeskedtek többé a piac elvárásainak, hanem új zenei műhelyeket teremtettek és formálódni kezdett a független lemezkiadók ezerszínű palettája. Aligha kétséges, hogy a '80-as években ezek az önálló, kreatív alkotóbázisok járultak hozzá legszámottevőbben a zene, s irányzatainak továbbfejlődéséhez. A Factory és a Rough Trade, a Some Bizarre, a Mute, a Beggars Banquet stb. kiadók mellett a legegyénibb, legkülönösebb hangzásvilágot a 4AD zeneszeinek sikerült kialakítania.

A századelő formabontó irodalmi mozgalmai a dekadencia jegyében, a megszokott sémákat elvetve és a szubjektumból kiindulva egy újszerű, szokatlan művészeti nyelv kialakítására törekedtek. Míg a dadaista, szürrealista mesterek az irodalomban kísérelték megragadni a valóságfölötti és tudatalatti világot, a kortárs 4AD alkotóműhelye a zene adta lehetőségeket kihasználva próbálja eljuttatni hozzánk a misztikum képeit, a belülről jövő képzeletet. Talán egyetlen stúdióban együtteseket, hogy valójában milyen téren sikerült újat és maradandót felmutatniuk, tehát mivel szolgáltak rá arra, hogy a kiadó égisze alatt tevékenykedjenek.

Az első igazi elismerést a 4AD történetében az ausztrál Birthday Party befutása jelentette. A Cave-Harvey szerzőpáros a blues- és punkzene összemelt elemeit vegyítette össze az avantgarde zenei betétekkel. Így jött létre az a nehezen emészthető, bizar, groteszk hangzás, mely roppant erővel tör a hallgatóra. Három évig tartó sikeres működésük után, 1984-ben Nick Cave szervezte újjá a zenekart, s a Mute kiadóhoz átpártolva a mai napig a „földöntúli" megszólalás, s borzongató dallammenetek tökéletesítésén, finomításán munkálkodik. 1980-ban a Bauhaus tagjai is bekopogtattak a 4AD-hez, s munkásságuk talán legtevékenyebb időszakát töltötték el itt. Az akkor még csak formálódó társulat kiforratlan dalait lassan kezdték felváltani a precízen megszerkesztett, mélyről jövő, s mélyre hatoló, súlyosabb szerzemények; itt született meg a Bauhaus sajátos, sötét arculata, mely néhol egészen a Joy Division tragikumáig nyúlik vissza. Létezik azonban egy nagyobb, egészen összeforrott alkotóközösség a kiadón belül, mely Colin Newman árnyalt neoprimitivizmusától a zongoraművész Harold Budd statikus zenei képzelgésein át a Colourbox modern, ritmuscentrikus melódiavilágáig terjed.

Ugyanezt a fájdalmas melankóliát, fátyolok mögötti homályos álomvilágot idézi elénk a Xymox muzsikája, mint a hasonló kelléktárat felvonultató Wolfgang Press és Cindytalk, vagy a gitárcentrikusabb, lendületesebb, szaggatott ritmusokra épülő Throwing Muses zenéje. A Dead Can Dance tagjai nagy hangsúlyt fektetnek a tradicionális elemek felvonultatására, így a dallamvilág, ha lehet még mélyebbről jövő, még elvontabb; az énekesnő, Lisa Gerrard hangja mintha a zene létezik, egészen közel kerülök a teljes megsemmisüléshez.

A Cocteau Twins egyike annak a nagyon kevés zenekarnak, mely többet nyújt a hangszerek puszta megszólaltatásánál, a hatásketlő eszközeivel a zene szárnyán egy más világba csábít magával. A basszusgitárosok, Will Heggie, majd az őt felváltó Simon Raymonde és a multiinstrumentalista Rubin Guthrie Ivo Watts Russell, a kiváló producer segítségével s egyfajta brilliáns, elbűvölő pengetési technikával brökértékű életművet teremtettek a műfajon belül.

Bár lemezeit nagyobb cégek jelentetik meg, a 4AD stúdiólban munkálkodik Matt Johnson, a zenekara, a The The is. Johnson hatalmas tehetség, aki lelkének legmélyebbről jövő, legparányibb megmozdulásait is képes soulalapokon nyugvó énekstílusával érzékeltetni. Szerzeményei, melyekben sajátosan keveredik a szintetizátorok és gitárok, fokozatosan apró hangelemekből épülnek fel, s nemritkán 7-8 percesre nyúlnak, anélkül, hogy unalmassá válnának. Ez a progresszív jelleg a már-már tökéletesre sikerült, '86-os Infected lemezen kissé háttérbe szorul, ott a főszerepet a személyiség belső válságának kifejezése, s a lágy, izgalmas dallamok veszik át.

A '89-es Mind Bomb, mely Johnny Mar és Sinéad O'Connor közreműködésével készült, már kissé felszabadultabb; szabadjára engedett fantáziavilágot tükröz. Matt Johnson bizonytalan, zenélésbe kapaszkodó útkeresését leghűbben mégis a '83-as Soul Mining utolsó számának refrénje adja vissza: „Hogyan is ismertetne bárki, ha még önmagamat sem ismerem?"

Érdekes színfolt a 4AD palettáján a Pixies csapongó, ösztönszerű, vibráló gitárzenéje. Számaik igen hullámzó színvonalúak, azonban néhány jól eltalált szerzeményük (Monkey Gone to Heaven, Hey, Debaser) sokaknak szeretet már gondtalan perceket. Az énekes-gitáros és egy Throwing Muses tag egyesüléséből jött létre a Breeders, mely nemrégen jelentkezett debütáló lemezével és a korongon továbbra is találkozunk izgalmas, frappáns, szokatlan zenei megmozdulásokkal, azonban a legtöbb szám a Pixies éles gitárhangjait idézi.

A Pale Saints szintén az új tehetségekhez tartozik, ők is a gitárzenét állították a középpontja, s igényes, magas színvonalú, pszichedelikus jellegű zenét sikerült produkálniuk '90-es lemezükön. Biztosan sokan emlékeznek még a három évvel ezelőtti alkalmi társulás, a M. A. R. R. S. Pump Up The Volume című NO. 1. sikerére. Bármennyire meglepő is, ezt a számot szintén a 4AD-nél kreálták. A Colourboxból a Young fivérek és A. R. Kane az idő szellemére és a producer Ivo ötletére hallgatva, különböző rap- és funkbetétek összevágásával alkották művüket, mely az év táncszáma lett '87-ben.

Megvádolhatók a szerzők eredeti koncepciójuk elvetésével és megalkuvással, de el kell ismerni azt is, hogy a Pump Up The Volume Sly and Robbie Boops-ával, illetve Eric B. and Rakim Paid in Full-jával indította el azt a hatalmas sikerű divatirányzatot, mely a mai naplg csúcson van.

Együttesek jönnek, együttesek mennek, de a jelenleg uralkodó zenei káoszban a 4AD még mindig stabilan őrzi tekintélyét, és névjegyük remélem, még sokáig garanciául szolgál a jövőben is egy-egy lemez borítóján.

Polgár Zsolt

Pixies

sem folyik ilyen színvonalú kollektív munka, mint amilyet eme közösség felmutatni képes.

Számos klasszis producer és zeneművész oszlopos tagnak számít a legtöbb együttesben, nevét adja a lemezekhez, segít a zenei rendezésben, a friss ötletek feldolgozásában ugyanúgy, mint az új tehetségek fellendítésében. A 4AD tevékenysége nemcsak Angliára korlátozódik, a világ bármely pontjáról érkező, koncepciózus együttesek is támogatást, szabad kezet kapnak ötleteik megvalósításához.

Az egyre bővülő, – s nálunk is mindjobban ismert – zenei repertoár részletes bemutatása hosszú oldalakat igényelne, ezért a következőkben aszerint próbálom megközelíteni a legnevesebb

Xymox

túlvilágról jutna el hozzánk.

Az együttzenélés öröme késztethette e zenekarok tagjait, hogy a Cocteau Twins vezérletével életre hívják közös társulatukat, a This Mortal Coil-t. Ez az alkalmi együttes igen termékenynek bizonyult, több nagylemez, album és néhány sikeres dal is (Song to the Siren, Kangoroo, Another Day) munkájuk gyümölcse.

Jónéhány számot játszott fel a This Mortal Coil, azonban ezek egy része túlzottan melankólikus – unalmas, nyomott hangulatú lett, másik részük pedig túlzottan kakofonikus, szétfúzó jellegű. Ez a kísérlet azt bizonyította, hogy a tagok elképzeléseiket csak saját portájukon belül tudják teljesértékűen megvalósítani.

Ez a néhány előadó alkotja tehát a 4AD „igazi" arcát, bár – legalábbis véleményem szerint – egyiküknek sem sikerült még kibújni a legfőbb hangadó, az irányzat „szintetizátora", a Cocteau Twins árnyéka mögül.

A Cocteau Twins ... nem tudom leírni, inkább ehelyett is meghallgatok egy dalt tőlük. Kényelmesen elhelyezkedem, becsukom a szemem, s már érzem, ahogyan teljesen hatalmába kerít, s egész testemben szétárad a zene. A disszonáns hangok a távolban összefolynak, s tökéletes harmóniát alkotnak. A gitárok lágy búgása, érces zengzete, Elizabeth Fraser angyali szólóhangjai lenyűgöznek, egyre mélyebbre merülök, úszom a hangorgiában, körülöttem már csak a

GALAS

1.

A török-spártai származású, San Diegóban nevelkedett Diamanda Galas művészete nem tűr semmiféle korlátot és skatulyát, így annál inkább ámulatba ejt és letaglóz, mint afféle természetfölötti ösztönerő, elkerülhetetlen sorscsapás. Tulajdonképpen a rockzene még oly tág kategóriájából is kikandikál, maga Diamanda is szívesebben használja a performance, az opera, vagy a

színház fogalmát. Amúgy is, elsősorban az élő előadás mestere, nyilatkozataiból kiderül, hogy kevésbé szívesen készít lemezt. (A *Litanies of Satan* felvételeinkor alkoholt, a *Wild Women With Steak Knives*-nál kábítószert kellett használnia katalizátorul.) A lemezeit tulajdonképpen csak dokumentumként tartja számon. Performance-alhoz a *kihívás útján* kerülhetünk közel: Ótestamentumi csapások, megelevenedő pokol, gladiátorviadal, görög tragédia. Ki itt belép, álljon készen és hagyjon fel hazug reménnyel. Megismétlem: kihívás és megmérettetés az Izzó jelenlét transzában. S alighanem épp ez a felmagasztalt bátorság, erő, energia magyarázza, hogy a nyolcvanas években a rockzenészek közül csak a Test Departmenttel lépett fel (1985, Hysterie Festival). Többnyire negatív előjellel nyilatkozik a rockzenekarokról, a Test Dept mellett a Butthole Surfers a másik, szabályt erősítő kivétel. (Helyet kapnak John Giorno kitűnő kötői-rock válogatásán: *Smack My Crack*.)

2.

Diamanda gyermekkorától zenei képzésben részesült, tizennégy évesen már zongoraművészként debütált Kaliforniában, jelentősebb koncerttermeit. Beethoven, Brahms, Chopin. Apja – aki mellesleg a görög mitológia professzora és hivatásos boxoló – egy gospel kórust, s egy amerikai-görög jazz/blues-zenekart vezetett, de Diamandát abban nem engedte énekelni, csak zongorázhatott. Később operaénekiést tanult, majd kortárs zenei darabokat (elsősorban Globokar és Xenakis-műveket) interpretált. Innen már egyenes út vezetett önálló „elektroakusztikus" műveinek kidolgozásához, de a szóló hang mindvégig előtérben maradt. A hetvenes évek elején orvosi egyetemre is járt, hematológiát, immunológiát, neurofiziológiát tanult. Riasztó patkánykísérletek, – a gyakorlaton patológikus viselkedésű fiatalok. Mazochisták és szadisták, mind Diamanda első szerelme. Nietzsche és de Sade kurzusével voltak ezek, amíg a zene végleg rá nem telepedett. (Aligha gondolt arra, hogy blokémiai praxisa tíz év múlva majd egészen más dimenzióban visszatér...)
A hetvenes évek közepén a San Diego-i CETA Six nevű zenekar tagja volt, innen a kapcsolata Jim French-csel, akivel később egy lemezt is megjelentetett (*If Looks Could Kill*). Ornette Coleman, de főképpen John Coltrane volt rá döntő hatással. (Utóbbi *Meditations*-a a legmeghatározóbb.) Mint free-jazz énekesnő szerepelt az 1980-as Moers Fesztiválon, de akkoriban már experimentális szólóénekesnőként is ismert volt.
Diamanda zenei pályafutása tehát a gospelen, jazz-en, kortárs és elektronikus zenén keresztül vezetett ahhoz a területhez, amelyben szokatlan világhoz, amit ő „intravénás hangperációnak" nevez. Ez a hang a sikoly, hörgés, dünnyögés és mormogás hangja, az artikulálatlanság teljessé válásáig hitelességé, a különféle keverők és elektronikus trükkök moduláló hatásával akár a lézer, belehasít a hallgatójába.
Diamanda általában fekete ruhát visel (s hozzá fehér házat almodik). Spártai hagyomány. Szinte mindenütt megfordult már, de Görögországban még soha nem lépett fel: San Diego, Nyugat-Berlin, London a jellemző, élettere. „Legszívesebben nem lépnék sehol sem, de az idáig lehetetlennek tűnt, így tehát mindennél élek, az annyira közel van a sebolhoz, amennyire csak lehet." Persze elég idegőrlő, ha az ember egy helyben sem bízik elégedje ahhoz, hogy ott hosszabb ideig éljen. Viszont nem kell feltétlenül elmennie valahová ahhoz, hogy valami inspirálja.

3.

„A tárma karnevália. Keselyű, szuka, darázs, szent, ördög, angyal, kuvik, Galas csahol, ordít, röfög, harap... A háttérben elektronikus eistergés és ütemek lassan fokozódnak... sátáni. A hang, mint a hangszer.
Avantgarde-erőszak" – így szólt a SOUND tudósítása Diamanda első, az 1982-es *The Litanies Of Satan* című lemezéről. (Az albumon két felvétel szerepel, a túloldalon a *Wild Women With Steak Knives* nem kevésbé hátborzongató, affféle boszorkány-szombat-hangulat, az elektronikus zenei háttértől is mentesen.)
„Istenről gondolkodni annyi, mint a Sátánról gondolkodni" – mondja Diamanda a DELO riporterének. Vélhetően az „érem két oldalára" céloz ezáltal, Blake szavaival: „a Menny és Pokol házasságára".
Egyben a késő-romantika határátlépői iránti vonzalmáról is árulkodik, mint amilyen a sátános, őrült és halálvágyó Baudelaire, Gerard Nerval, vagy Tristan Corbiere. Ne menjünk bele az életükbe/költészetükbe, az egy külön tanulmány lenne. Ám ha csak pillantást vetünk is a címadó Baudelaire-versre kitűnik, hogy semmiképp nem a napjainkban divatossá vált sátánkultuszról van szó: félelemmel, szorongással és alázattal teli „a délceg angyal, megcsalt isten, számüzés hercege, titkok királya, küzött lázadó" iránti tisztelet. Diamanda gondolkodásmódja Nietzschét idézi, akinek felsőbbrendű emberre túl van már Jón és Rosszon, jóvátehetetlenül távol: – megérinthetetlen magányban. Ez már nem a keresztény dualizmus. Ebben a kárhozatban tulajdonképpen minden elkézpelhető és megengedett: pusztulásra, vagy újrateremtődésre ítélhető a világegyetem. Diamanda tripje a globális csapás és semmiképp sem az olcsó bűn. Így aztán nem győzi (k)hangsúlyozni a Sátán papjaként tételen dicsőségben fürdő ex-hippivezér, Charles Manson iránti gyülöletét.
„Elmondjam, mit gondolok Charles Mansonról? Azt, hogy szívesen kinoznám őt a cellájában, szívesen lennék az a valaki, akinek sikerül őt elégetnie. Tavaly megpróbáltak, de nem jött össze. Igen, az emberek szeretik Mansont, de ha egyszer megélnék, hogy felhasítják az anyjukat, vagy a terhes barátnőjüket, kíváncsi lennék, mit mondanának. Azt szívesen meghallgatnám." (SPEX) (Lábjegyzetként: két évtizede már, hogy Manson utasítására a társai brutálisan meggyilkolták Roman Polanski terhes feleségét, Sharon Tate színésznőt és a házukban tartózkodó vendégeket.)

4.

„Ha a holtak énekelni tudnának, vajon hogyan hangzana? Helytől, időtől, testtől és lélektől szabad társalgásuk valóban likvidálná a nyelvet. A kritikusok üvöltenének, a kutyák vonítanának, az anyák már az első hangok után levinnék gyermekeiket a bunkerekbe.
Voltak költők, akik kutatták ezt a területet, mint Dante, vagy Rilke, néha meg is érintették, de senki nem szakította fel olyan drasztikusan az élet és halál közötti fétylat, mint Diamanda Galas. Nem a halottaknak, vagy a halottakról énekel, hanem hagyja, hogy azok szóljanak hozzánk általa. Meglehet, hogy ezért nevezték a világ legelrettentőbb performance-előadójának." – ajánlja Diamanda „pestit-miséjét" figyelmükre a San Francisco Sentinel. Egy másik újság nem mulasztja el hozzátenni, hogy egy nő öngyilkosságot követett el a hatására. (Konkrétan: a *The Masque of the Red Death* című trilógia első része – *The Divine Punishment* – után.) Nincsenek arról adataim, miként hatott a lemezplacon ez a reklám. Ami bizonyos, „Az Isteni bűntetés" az AIDS, miként „A vörös halál álarcában" – Poe azonos című novellája – a pestis, az elkerülhetetlen járvány-halál.
„Senki sem tudott így félni" – írja Kosztolányi Poe-ról, hát ez a mérce. Ne kelljen most bizonygatnom, hogy Diamanda meghalatta-e. Legyen merszed, vedd meg a lemezt, engedj a szorongásnak, hagyd, hogy megfogjon arcideben a vér. S ha a pestis = AIDS, a jelen az új középkor, engedve, hogy a betegek a társadalomból kirekesztve vesszenek el gyötrelemben és magányban.
„Én Istenem, én Istenem miért hagyál el engemet?"
Az album szöveginek túlnyomó része ótestamentumi zsoltár, melyre (az utolsó tételben) Diamanda felel: „Én vagyok a jel / Én vagyok az üdvözítő / Én vagyok a hentes húsa / Én vagyok a megtorlás / Én vagyok az áldozat / Én vagyok a fekete pók / Én vagyok a korbács / Én vagyok az együgyű szent / Én vagyok az Isten szava / Én vagyok a jegy/ Én vagyok a pestis / Én vagyok az Antikrisztus."

Ez a személyesség más vonatkozásban is jelen van sőt, ez a „jelen" az örökkévalóság: Diamanda bátyja, Philip-Dimitri Galas is AIDS-áldozat.
A trilógia második része (*Saint of the Pit – A pokol szentje*) szorosan az elsőhöz tapad, többször felbukkan a hüllői mise (*Dies Irea*) motívuma, az Utolsó Ítéletet megelevenítő közéjével hírnösz dallama.
„Készen kell állnod az utolsó ítéletre. Ott sokkal több minden történik majd velünk, mintsem álmodni mernék. Az emberek elfustultak, egyszerűen túl puhák lesznek, többet kellene kínozniuk magukat, erődezést tartaniuk. Én vassal, sülfyal, fegyverrel és a hangommal edzem magam, és készen állok."
„Az igazi nagy előadók beledöglenek a munkájukba. Amikor Maria Callas elvesztette a hangját, még akkor is dolgozott, a testét is tönkretette."
A trilógia harmadik része (*You must be certain of the Devil – Biztosnak kell lennod az Ördögben*) két évvel később, 1988-ban jelent meg. Újra visszatér az Ótestamentum zsoltáraihoz (A pokol szentje a korábban említett francia romantikusokra épül). 58-59. Reménykedés az Isten szabadító erejében. A zene azonban meghökkentően más – újra gospel, blues, jazz, mint a hetvenes években. Leginkább a Jem French-Henry Kaiserrel közösen készített *If Looks Could Kill*hez hasonlatos a befejező lemez. Már ha az apokalipszis nem végtelen...

Diszkográfia:
The Litanies Of Satan
Diamanda Galas (utánnyomásban: Panoptikon)
The Divine Punishment
Saint Of The Pit
You Must Be Certain Of Thz Devil
Jim French (Diamanda Galas) Henry Kaiser: If Looks Could Kill

Marton László Távolodó

Diamanda és testvére Philip-dimitri

HATÉKONY KLUBMOZGALMAK

1990. május 31. minden bizonnyal fekete napként kerül be London történetébe. Késő délután az új adótörvény ellen békés tüntetésre került sor a Trafalgar Square-en 40 ezer ember részvételével. A tüntetés után mintegy 3 ezer feldühödött fiatal megpróbálta megrohamozni a közelben lévő miniszterelnöki rezidenciát, majd miután a rendőrség ezt megakadályozta, elindultak az ellenkező irányba és pusztítva, gyújtogatva végigvonultak a város West End negyedén.
A békés tüntetésből tehát véres utcai csata lett és ebben döntő szerepet játszott a Class War (Osztályharc) nevű szervezet. Ezt a munkanélküli és sok esetben hajléktalan fiatalokból álló társulást 1983-ban alakította egy szociológus, egy punkrocker és egy utcaseprő. A mozgalom mára teljes dühét a gazdagok ellen fordította. A Bash the Rich (Üsd a gazdagot) utcai menetelések és a Rock Against the Rich (Rock a gazdagon ellen) koncertek általában rendőri beavatkozással végződnek, az erőszak és vér erősen beárnyékolja a sok társadalmi igazságot hordozó jelszavakat.
Szerencsére vannak szervezetek, amelyek békésebb módszerekkel harcolnak a társadalmi egyenlőtlenségek ellen, a tisztes polgári demokráciát hirdető országokban. Ezekből mutatunk be kettőt a következőkben.

T. O. P. Y.

- A világot behálózzák a különböző szervezetek és intézmények, amelyek elvárják, hogy úgy gondolkodjunk és viselkedjünk, ahogy előírják számunkra.
- Nap mint nap fokozódik az ember lealacsonyítása, akarat és önbecsülés nélküli lénnyé degradálása.
- Életünket leszűkítik, saját életünk, erőnk és lehetőségeink egyre kisebb része felett rendelkezünk.
- Esélyeink mára az élet csaknem valamennyi területén elvesztek.
- Eljutottunk a krízis-ponthoz.
- A jelenlegi helyzet elfogadása, élni egy alvó világ részeként – maga a vég.
- Fokozatosan feladni álmainkat és reményeinket – fájdalmas és lassú halál.
- Ha kábulatba menekülünk, rombolunk – sértjük önmagunkat és azokat, akiket szeretünk.
- Az ellenállás veszélyes, kétséges eredménnyel jár, de az egyetlen lehetséges alternatívát jelenti. Kihívjuk a hatalmat, kihívjuk a törvényt, a politikát és társadalmat. Nem engedjük meg senkinek, hogy irányítsa, átformálja és gyengévé tegye lelkünket.

A Genesis P-Orridge és Peter „Sleazy" Christopherson agyában 1981-ben megszületett T. O. P. Y. (Temple Or Psychic Youth) hitvallása ma előbb és aktuálisabb mint valaha. Nem véletlen, hogy a szabad gondolatok közlésére és az egyéni önmegvalósítás erősítésére alakult szervezet egyre több követőre talál napjainkban. A szervezetnek három irodája, – saját szóhasználatukkal élve – temploma van Londonban, New Yorkban és Amszterdamban, ezenkívül több tucat úgynevezett „elérési ponton" terjesztik elképzeléseiket és szervezik akcióikat. Az akciók többségükben a környezetszennyezéssel és a kultúra kiárusításával kapcsolatosak és különböző demonstrációk, tiltakozások formájában öltenek testet.
Fontos részét jelentik a T. O. P. Y.

tevékenységének azok a publikációk, könyvek és magazinok, amelyeket egy jól szervezett információs hálózat terjeszt világszerte, elősegítve az értelmes és tartalmas élettel kapcsolatos gondolatok cseréjét a tagok között. A T. O. P. Y. nem ad útmutatást, nincsenek dogmatikus előírásai a tagok számára. Fontosnak tartják a szellemi nyitottságot, elvárják taglaiktól az önkifejezés utáni vágyat és nyíltan hirdetik a bűntudat nélküli szexualitás jelentőségét.
A T. O. P. Y. élő és folyamatosan terjeszkedő hálózat, amely szívesen lát új tagokat soraiban. Címük: T. O. P. Y. P. O. Box 23, Brighton, Sussex BN2 4AU, England.

1 in 12 Klub

Ezt a klubot néhány elszánt zenélni és politizálni egyaránt szerető fiatal alapította 1981-ben az angliai Leeds közelében lévő Bradfordban. Az alapelv egyszerű volt: olyan klubot kell csinálni, ahol minden olcsó és ahol mindent szabad csinálni, érdekes és jó élő zene mellett. A klub hamarosan igen népszerű lett, 1983-ban már több, mint ezer tagja volt. Végre egy klub, amely a hét 6 napján nyitva áll, a belépti díj mindössze két és fél font és sok jó zenekar lép fel esténként!
Tulajdonképpen már a klub alapításakor felmerült az a gondolat, hogy kazettaválogatásokat adjanak ki a fellépő együttesek legsikeresebb számaiból. A sorozat címe „Worst Of The 1 in 12 Club" lett, utalva arra, hogy ebben a klubban nem az „szép" zenét játszák. Ezenkívül minden albumnak van saját címe is, amely valamilyen aktuális politikai mondanivalót hordoz. A válogatások, amelyek 1984 óta jelennek is megjelennek, rendkívül népszerűek lettek. Sok kitűnő együttes éppen a klubbeli fellépéseken és ezeken a válogatásokon vált ismertté. Ilyen például az Inca Babies, amely 1985-ben szerepelt itt nagy sikerrel. Az 1989-ben megjelent dupla album a Volnitza címet viseli, ez oroszul szabad életet jelent. A négy oldalon szereplő 29 együttest több, mint 100 közül választották ki, ennyien léptek fel ugyanis a klubban a megelőző évben. A következő 1990 júniusában kiadásra kerülő válogatáson a tervek szerint egy magyar együttes, a Trottel is szerepelni fog.
A klub szigorúan csak önfenntartásra törekszik, nyereséget még a lemezkiadásából sem kívánnak elérni.
Ezt jelzi a szokatlan felirat a Volnitza album elején: Ne fizess többet érte 7 fontnál!
Az 1 in 12 Klub léte meglehetősen sok problémát jelent Bradford város elöljáróinak. A problémák nem rendbontással kapcsolatosak, hanem politikai jellegűek. Népszerű találkozóhely lévén itt szerveződnek a fiatalok tüntetései, a sztrájkok és demonstrációk. Mindezt természetesen nem nézik jó szemmel a helyi vezetők, eddig azonban még nem találtak olyan kifogást, amellyel bezárathatták volna a klubot.

***

Végül egyetlen gondolat a fentiekkel kapcsolatban. Az a művészet, amely gondolkodásra készteti az embereket veszélyt jelent a hatalmon lévők számára. Ez a helyzet azonos valamennyi társadalomban, hiszen a gondolkodó ember nehezebben manipulálható. Ez pedig még a demokráciát hirdető polgári társadalmakban is problémát jelent „bizonyos helyeken".

Radnay Rudolf

JÉZUS

SZENTMIKLÓS FÖLÖTT AZ ÉG

1990. június 23-án este fél kilenc felé az égnek *pilinszkyjános* színe volt Szigetszentmiklóson. Ágnes meg én előbb felkerekedtünk a nem létező Kék tó nem létező partjáról, minthogy a fesztivált betoljesítő evangelizáció véget ért volna. Talán mert alaposan rázott a hideg az egész napos színpad előtti (s)ülés után, talán mert ritkásan jár a rácskevel hév. A gyorsító zöld vagon ablakából pillanatra még láttuk, hogyan imádkoznak a gyertyák a Kéktó(nak keresztelt) park széltengerében.
Itt lakik Józus, itt lakik az örömhír,
a hatvanas évek építőbűvészetének rothadó ötemeleteseiben, a holt tó fölött szenderedő vörös légóryvényben: „Az evangélium az immanens világ teljes realitását mozdította ki helyéből – írta rá *Pilinszky* az elfutó felhőkre –. Józus ezért testesíti, testesítheti meg épp legelvontabb titkait a leghétköznapibb hasonlatokban. Sőt, hogy áttörje a látszatok burkát, a világ legesettebb képeibe öltözteti legvilágítóbb vígaszait."
Emlékszem, hogy az evangelizáció kezdetekor hogyan szállingóztak be a nyitott kapukon, a színpad (...) elé, a parkot szorító kerítésen kívül ácsorgók. Ingyenbe-megyünk lépések, lesz-ami-lesz lépések, *eldöntött* lépések. Ezekért a mozdulásokért szólt a Zene és az Ige egy napon át a telepi égbolt alatt.

MAGYAR GOSPEL SZEGEDRŐL

A **Veritas** kilenctagú katolikus zenekar. Három éve zenélnek együtt Szegeden, valódi church-rockot játszó csoport. Autentikus templomi hangulatot teremtenek, játékuk igazi zenei áltatóság. Előadásuk kimunkált, klasszicizáló, mégis azonnal érződött a hangzáson, hogy a szinti, a gitárok, a dobgép nem „függelékek" a zenében. Az elektromos alapokat a purítán dallamvezetések, a meleg tónusú szinti díszítések emelték beavatottá. A *Dylan-i*, *Webber-i* fordulatok az elfogadás, a Józus-gyermekség megfogalmazásaiban érvényesültek legszebben. A néger templomi éneklés fűtött meghittsége jutott eszembe róluk; ez a gospel azonban fehér volt és magyar.

KEITH RICHARDS SPÁRGÁIT ELLOPJÁK

A szentföldi **Karmel**-hegyről elnevezett ének-gitár-dob-basszus négyes a *Hendrix*-hagyomány egyenes ágú örököse. *Jimi* tüzes hangszerszáma monstruózus harmóniákkal remegtett a levegőt, amelybe bele-belezsonganak *Richards* rosszul hangolt kötelei. Annyi fogadatlan imitátor után, aki gondolná, milyen elhasználatlan, nyers élet van még a *Hey Joe*, a *Jumpin' Jack Flash* akkordmeneteiben? Miközben a hatalmas *barnacukor* készletek fogytak a színpadon, pillanatra fennakadtam a szövegen: „A csend zenél"... És igazuk van: csak a csend erjesztett ilyen sodrású hurtánccot. „A régi élet láncaiból harangot öntök" – énekelték, és ezek a harangok nagyszerű bizonyosságot kongattak a bőséges basszus- és gitárszólókban. *Istenért haragszik a gitár* a Nagy Pogányok hangján, Pál apostollal: Mindenkinek mindene lettem, csakhogy Józus Krisztust hirdethessem.

A JÓZSEF ATTILA TELEPEN

DIOLÓGUS TESTVÉREK

A **Sacrifice 777** kétszer is játszott a kánikulai fesztiválnapon. A *Juhász* testvérek (gitár, dob) és az *Előretolt Helyőrség* szólistája (basszus) vadonán fehérre metálozták a témmesék olvatag konszonanciáját. A szerénybb technikai felkészültség, fura módon, még javára is vált a megszólalásnak; elmaradtak a kötelező (?) metál rítusok, a kivehetetlen csikorgássá összefolyó skálapörgetések. *Ronnie James Dio* műhatatlan napjainak törvényes martaléka recsegett a hangládákban és a halleluját üzenő kezek között: „Emeld hát magasba két kezed / Dicsérd hatalmas Istened!"

„AZ ÚR KEDVES ESZTENDEJE"

Iesz az Idei, ha az **Előretolt Helyőrség** közelebb harcolja magát a még mit sem sejtő nagynyilvánossághoz. Ehhez kölcsönös érdeke fűződne a feleknek... A magyar keresztény rockzenében az **Előhelyő** az a társaság, amely épp nemzeti karaktere által képes önmagát európai közérthetőséggel megfogalmazni. Intellektualitás és ösztönösség nem különváltan és nem vagy a zenében, vagy a versekben jelentkezik náluk, hanem e kettő szerves ötvözetében és egyidejűleg. A „megbízottak" ajándéka az az egyöntetű átüröző, amelyet az Előretoltak magukénak tudhatnak. Tömör, átlényegült harcrock szólt, enyhe keleties beütéssel, itt-ott megmagyarázhatatlanul friss *Illés*-reminiszcenciákkal, hogy megszólalhasson bennünk Az, aki megkönnyíti a súlyokat vállainkon. A *When The Saints* sziporkás parafrázisával értek a legközelebb a legmesszebbhez. „Ha jó az Úr /Ha visszatér". *Jött. Visszatért.*

MŰ = IDEOLÓGIA + TÉVÉREKLÁM

Orrbaharapásnak tűnhet, ha azt mondom, Magyarországon virágzik a rockkultúra. Pedig muszáj ezt állítanom annak alapján, amivel a szentmiklósi rockteknőben szembe-fülbesültem. Ami megdöbbentett: közösségből kinövő rock(!)zenét hallottam. Nem első és utolsó mohikánokat, kivételes tehetségeket, hanem a belső bizonyosságon *nyugvó/forrongó* lét természetes és hiteles közvetítőit. A dolog jelentőségében, példaértékében a 60-as évek beatzenéjének öngerjesztő/fejlesztő voltához hasonlítható: a *művek* (dallam, szöveg, előadás) döntenek, amelyeket nem jobb híján fogad el a hallgatóság, hanem azért, mert belőle származnak. MŰ = KÖZÖSSÉG. A ferdítéseket elkerülendő hozzáteszem, Heuréka'90-en hallott zenekarok, kevés kivétellel, *Karinthy Frigyes* értelmezését (is) megerősítve dicsérték az Istent: „A művészet nem az erő, hanem a mű, amely az erőből megszületik."

AZ ÉG ALATT SZENTMIKLÓS

Beismerem: a feleutat választottam. A nyolc *szolgáló* zenekarból nem szóltam külön mindegyikről. **Alfa & Omega, Agape, SDG, Tél, ne** vegyétek zokoni Utólratként – *bevezetésül* – hozzáteszem a ti NÉGYSZER EGYeteket a másik NÉGYSZER EGY üzenetéhez.
8 x 1 =1. ::: Magyarország! Ne ácsorogj a kerítésen kívül! A nyitott kapuk eldöntött lépésekre várnak...

J. Király István
Fotó: Gere Zoltán

AKIKET ELKERÜL A HANYATLÁS

FALL

Örömhírt kaptál. Végre valóra vált egy ígéret: kedvenc zenekarod új lemezzel rukkol elő.
A lemez sokat sejtető, – rendkívüli csemegére számítasz – előleget hagysz a lemezboltban, majd csukott szemmel kifizeted a summát, a borító teiltalálat, a producer öreg róka, útközben hazafelé már az összes számcímet megtanulod, s végre magadra zárhatod a szobaajtót, felrakod a friss szerzeményt: új barázdát szánt a hangszedő.
Ez piszok jól – Ez egész jó ... nem rossz ... aha ... ja ... igen ... hát ... ez mi? ... majd holnap.
Lelkesültségedet csalódás váltja fel, alig tudod eladni a lemezt. Attól tartok, hogy manapság sokakat ér hasonló kiábrándulás. A befutott nevek, híres vendégzenészek, a végtelenre nyújtott játéklidő mögött hatalmas üresség tátong, elfogytak az

ötletek, nincs új zenei szenzáció, akadozik az utánpótlás, az egykori kultuszzenekarok sorra fekszenek le az éppen divatos irányzatoknak ... valami a végéhez ért. Szerencsére a Fall is jelentetett meg lemezt '90-ben, s ez adja írásom apropóját. Az együttest a hetvenes évek végén alapította Brix húgával Mark E. Smith, s kezdettől fogva bekapcsolódtak a Manchester zenei vérkeringésébe. Korai munkáik is tartalmaznak értékes elemeket, azonban saját hangjukat igazán a 80-as évek közepére találták meg; az addig kísérletező, kakofonikus, avantgarde minimálzenéből ekkorra kristályosodik ki az a különleges, összetéveszthetetlen hangzás, melyet a mai napig sikerült megőrizniük. A '85-ben megjelent This Nation's Saving Grace és a '86-os Bend Sinister korongokon legeredetibb formájában hallható az a súlyos, depresszív gitárzene, mely a neopszichedelikus-rock legkiemelkedőbb színfoltjává emeli a Falit.

Szerzeményeik, – melyek szinte kivétel nélkül azonos felépítésűek – rideg, monoton dob- és basszusalapra épülnek, az ének- és gitárbetétek funkciója a feszültség, a szaggatottság tovább növelése. Az ekképp szerkesztett Fall-kompozíciók egészen elragadják az embert, s megfelelő hangerővel hallgatva kiválóan alkalmasak indulatok levezetésére (tombolásra) is; azonban az agresszív ritmusok akkora dózisban adagolódnak, hogy tíz percnyi aktív hallgatás után a nyomás elviselhetetlen lesz. (3-4 percnél még nem jutottam tovább.) Külön figyelmet érdemel Mark E. Smith énekstílusa aki, bár néha kitart egy-egy hangot, legtöbbször, a zenéhez valójában illő, monoton szövegmondás technikáját alkalmazza, s ezt illeszti az énekbetétek helyére. E. Smith maguknak a dalszövegeknek sem tulajdonít különösebb jelentőséget, koncepciója alapján alárendeli azokat a ritmuscentrikusság és a hatáskeltés kívánalmainak.

A '90-es lemezanyag, az Extricate! – a már várttal ellentétben, az összes divathullámra fittyet hányva – szinte semmiben sem különbözik az eddigi munkáktól.

Legnagyobb érdeme, hogy az eredeti hangvételt megőrizve, a stílus szabta szűk kereten belül még mindig képes újat felmutatni.

A ritmusszekció néhány számban erőteljesebb lett, de ez éppen a most, minden zenekar által használt funk-rap-house ritmusokat parodizálja (Telephone Thing), s még így is ezerszer jobb az „eredetinél". Még a szintetizátorok is csak titokban szólalnak meg, a monoton basszusfutamok és a zene lendületes lüktetése viszont a régi maradt, a hangzás cseppet sem könnyedebb. Számomra ebben az évben ezidáig, a Fall az egyetlen olyan régi banda, mely tovább erősítette kivívott státuszát, de remélem, hogy nem utolsó mohikánként marad az angolszász gitárzene unikuma.

P. Zs.

AUGUSZTUS

1-én: A. Z. J.
2-án: Dark Wave Klub
Nagy Óra
3-án: Kreatens
Ugatha Christie
4-én: Sex Action
5-én: A. M. D.
Do or Die (Holland)
8-án: A. Z. J.
9-én: Dark Wave Klub
L. S. D.
Flaflrind
10-én: Rituális Rémtettek
Új Nem
Alex Schiavi (Olasz)
11-én: Waszlavik
Kispál és a Borz
12-én: The Cure Klub
15-én: A. Z. J.
16-án: Dark Wave Klub
K. G. S. T.
17-én: Auróra
18-án: Music Service
Butóról
The Fall (Residents INSZK)
19-én: The Cure Klub
22-én: A. Z. J.
23-án: Dark Wave Klub
Angyalszív
24-én: Missing Ling
Leukémia
25-én: Titus (Wien)
26-án: The Cure Klub
29-én: A. Z. J.
30-án: Dark Wave Klub
K. ZS. B. K.
31-én: Klima (Finnország)
Virus '63
Koncertek után
ALTERNATIV ZENEI JÁTÉK
Vezeti: NAGY GYULA

SZEPTEMBER

1-én: Kispál és a Borz
Ütlői Üti Fuck
Sabot (USA)
2-án: The Cure Klub
6-án: Dark Wave Klub
Auróra
Lustfinger (NSZK)
7-én: Venus (Wien)
8-án: Let 3 (Jugoszlávia)
Vav Wav (Győr)
9-én: The Cure Klub
13-án: Dark Wave Klub
B. F. M.
14-én: Sex Action
15-én: A. M. D.
Aquapunktúra
16-án: The Cure Klub
17-én: Rick Agnew (USA)
19-én: A. Z. J.
20-án: Dark Wave Klub
Lacht el Bahhtar
21-én: Kretens
22-én: Soma-Shaw
Waszlavik ...
23-án: The Cure Klub
27-én: Dark Wave Klub
Range
28-án: Barbaro
29-én: F. O. S.
30-án: The Cure Klub

VÖRÖSMARTY MŰVELŐDÉSI HÁZ
Budapest, VIII. Golgota u. 3.
Telefon: 113-06-07, 113-78-40

KIS MAGYAR ALTEDISZKOGRÁFIA

(1990. első félévében megjelent kazetták és lemezek)

AMD: Sucking Stalin Tour '89 (Lyuk)
Anyácska Ezüst Hang: Veszélyes anyag 1986-90. (Új Hölgyfutár)
Auróra: Visztát, Iván!
CMC (WeAST)
Csokonai Vitéz Műhely: Ural Beat (Hungaropop)
Atlantic Vox (Proton)
Független Adó: Változás (Lyuk)
Gayan Utteyak Mandal (Hungaropop)
Happy Dead Band (WeAST)
Kretens: Ez még itt nem „Amerika" (Lyuk)
Meteo: Másik János és Szemző Tibor filmzenéje
(Hunnia Filmstúdió Vállalat, Budapest Film)
Rés: Résrehajlás (Lyuk)
Sexepil: Bl... (WeAST)
Solidart Minifest (Új Hölgyfutár)
180-as Csoport: Maldoror énekel (Hungaropop)
Szemző Tibor /Takarmánybázis: Private Exits (Hungaropop)
Sziámi ulTrArOck: Ha... (WeAST)
Szkárosi Endre & Konnektor RT: Rózmari (Új Hölgyfutár)

Trottel: Borderline Syndrome
(Gougnaf Mouvement)
VHK: A világószton kiugrasztása
(Sonic Boom)
Waszlavik Petőfi Velorex: P. V. házi zenéi (Lyuk)

LP charts

???

„A Happy Dead Band zenéje szórakoztatózene, bár nem könnyű zene. Esetleg szórakoztató zene, bár nem könnyűzene."

???

„Még senki nem mondta a Kretensnek, hogy milyen jó beatzenekar lenne belőlük."

???

„A Rés olyan, amilyen a Transvision Vamp mindig is lenni akart, csak nem volt meg hozzá a tehetsége."

???

„A Sexepil jobban tette volna, ha Bl. című kazettájának példányszámát nullára korlátozza."

Lyuk

„Bernáthy volt olyan kedves és figyelmes, hogy megengedje nekem, sőt mi több, egyenesen felszólított rá, hogy káromkodjam. Ő, az ő próféta lelke."

???

„A CMC-nek sürgős attitűdváltásra volna szüksége: VAN tánc, VAN zene. Sokkal jobban járnának ők is, de a közönség egészen biztosan."

???

„A csiszoló néhol kicsit sietősen és kapkodva végezte munkáját, de ez a lényegen nem változtat: az Atlantic Vox flíka nagy csímánt."

???

„Ha a Független Adó egészen a gitárosára hagyatkozna, akkor lehetne egyik hardrock zenekar. Így csak rossz punk."

CD

???

„A Sziámi fenntartja magának a jogot, hogy a halálténc kötelező gyakorlatát szabadon választott zenére végezze: popzenére."

???

„Összetett, pillanatról-pillanatra változó és fejlődő számok egymásba mosódva. A Trottel lemeze egyetlen gondolatfolyam."

???

„A Mindenség már egy ideje ott nyavalyogott a Világószton fülébe, hogy hát milyen kor is ez, amelyben őt holmi jöttment földi halandók letegezhetik és lehellőzhatják. A Világószton bosszantotta, hogy a Mindenség éppen az ebéd utáni pihenőjét zavarta meg. Köpött egyet, átfordult a másik oldalára és többet a füle botját sem volt hajlandó megmozdítani."

???

„Ahol Petőfi Velorex a hátizászlójával megjelenik, ott bealkonyul a lakodalmas-rocknak."

Sz. J.

Alterock főszerkesztő: Hontvári László, főszerkesztő-helyettes: Siklós András, művészeti vezető: Halmai Csaba.
Szerkesztőség címe: 1125 Budapest XII., Óra u. 18/c. Készült a Hungaro-Video kiadásában.
Felelős kiadó: Czikó Gábor.
HU-ISSN 0865-3127
Készült a Műszák Közművelődési Kiadó nyomdájában.

ALTE DISC

Hasonlóságok és különbözőségek fűzik össze, és választják el az erre a hónapra kiemelt Altedisc-szereplőket: Meredith Monkot és az egykori Tödliche Doris-tag Nikolaus Utermöhlent. Monk magas szinten képzett énekesnő, Nicki Utermöhlen zenei diplomájában viszont valószínűleg az áll, hogy „szenziális dilettáns". Meredith Monk és a Tödliche Doris műfaja a performance, filmjeik, videóik, lemezeik lényegében véve dokumentációk. Monk jóval túl van a negyvenen, már rég klasszikusnak számít. Utermöhlen sem pályakezdő, de ő frissebb generáció, harminc körül jár.
Meredith Monk – akinek a felvételei már elhangzottak a június 3-i Altediscben – egyszerre énekesnő, koreográfus, táncos, rendező és filmkészítő. Ez a reneszánsz polihisztorokra emlékeztető „szakma-lista" azonban nem egy szétszakadozott, skizoid személyiséget jellemez, hanem egy művészi attitűdöt, amely a század második felének egyik legizgalmasabb kihívását eredményezte: a multimédiát, a performance-ot.
Meredith Monk, aki tánctanulmányait a Sarah Lawrence College-ban végezte – 1964 óta aktív. Több mint 60 zenei, színházi, tánc- és filmalkotás szerzője és számtalan művészeti kitüntetést, többek között két Guggenheim ösztöndíjat és 15 zenei ASCAP díjat mondhat magáénak. 1968-ban alakította meg The House elnevezésű műfajközötti előadói csoportját. Vocal Ensemble-ja 1978 óta működik.
Monk performance-ai, vagy ahogy ő nevezi őket, operái közül most azt a négyet sorolom fel, amelyekre a Do You Be című, 1987-es, eddig utolsó album is épül. (Ez szerepelt a rádióműsorban is.) 1976-ban született a Quarry (Üzött vad), amely a II. világháború és a zsidók üldözésének helyzetéből kiindulva éli át a kiszolgáltatottságot és a kegyetlenséget egy gyereklány Anna Frank-i nézőpontjából. „The Games" (A játékok) a címe egy sci-fi játéknak 1983-ból, melynek Ping Chong volt a társszerzője. Az 1971-es „Vessel: An Opera Epic" (Caónak: Epikus opera) 75 színpadi embert foglalkoztatott. Kamarajellegű az „Acts From Under And Above" (Akciók alulról és felülről, 1986). Meredithen kívül Lanny Harrison és a zongorázó Nurit Tilles játszzák.

Monk operáiban az erőteljes szituációk ellenére sem a történetek uralkodnak, sőt. Az „Acts..." például „Sohasem válik tényszerűvé vagy valóságossá, inkább sejtet, mint kimond" (idézet a Christian Science Monitor kritikájából). Maga Monk így fogalmaz: „Afféle hangszerelőnek tekintem magam, aki képeket és megfigyeléseket rendez össze valamilyen zenei jellegű formává. Az észleletek állandó változását, az egyensúly csúszását, a multidimenzionális élmény – ezt akarom a színházamban. A mobilitást."
És milyen a zene? Tagadhatatlan a rokonság a minimalista iskola reprezentánsaival, Reich-hel, Terry Riley-vel, Philipp Glass-szal. Monk lépten-nyomon alkalmazza a motívumismételgetés módszerét, bonyolult XX. századi harmóniák helyett szívesebben használ szinte népzenei egyszerűségű képleteket. Mégsem lehet összetéveszteni a repetitívekkel. Énektechnikája, amelyet együttesére is kiterjesztett, állathang-utánzástól elképzelt ősi rítusok hangjaiig, afrikai kántálástól gyerekdalokig, a klasszikus olasz bel cantótól a balladaéneklésig minden lehetséges inspirációt felhasznál. Diszkográfia gyanánt álljon itt az utolsó öt album címe: Do You Be (1987), Our Lady of Late: The Vanguard Tapes (1986), Turtle Dreams (1983), Dolmen Music (1981) és Songs From The Hill (1979).
Meredith Monknak természetesen nagyon jó a sajtója. A sok elismerő szó között a legnagyobb bók alighanem az a Nietsche-idézet, amelyet a Village Voice szemleírója bányászott elő: „Aki tisztában van saját mélységével, az világosságra törekszik. Aki a tömeg előtt akar mélynek látszani, az a homályosságra. Ugyanis a tömeg mindent mélynek tart, aminek nem látja az alját."
Anélkül, hogy az általam nagyra becsült Tödliche Dorist önlepező kódosítéssel vádolnám, leszögezem, hogy a pop-zónának még a margóján is kevés olyan csoport született, amely hozzájuk hasonló messzeségre került volna a közérthetőségtől.
A Nyugat-Berlin-i Halálos Doris először 1980-ban hallatott magáról. A punk szélsőségek által átitatott berlini dekadencia letéteményeseiként csakhamar az NSZK-n kívül is ismertekké váltak. A Neue Deutsche Welle gyorsan devalválódó tendenciáit felismerve igyekeztek mindent máshogy csinálni, mint a „hullámlovasok": nem próbálták magukat minden áron eladni, csak felkérésre léptek nyilvánosság elé, nem írtak alá lemezszerződést és főleg mindig kitalálták valami „egészen mást". „Sid and Nancy" című szuper 8-as filmjükben két-három éves gyerekekkel játszatták el a punk lovesztorit. (Ebből bírósági ügy is lett a horogkereszt rajzolt miatt.) 6 cm átmérőjű lemezekből sorozatot adtak ki egy speciális játékbabatípushoz. A lemezeket a baba hasába dugva lehet lejátszani, játékidejük 20 másodperc. Az Atatak-nál kladtak két lemezt (Unser Début, és Sechs), amelyeket egyszerre kell lejátszani két lemezjátszón, minden számnak megvan a „másik fele" a másik lemezen. Költészeti albumokat adtak ki, filmeket és videokat csináltak, és közben a New York-i Kitchen-től Tokióig, Budapesttől Varsóig vendégszerepeltek.
Ám az évtized második felében a Tödliche Doris körül megfogyott a levegő. Radikalizmusuk kezdetben beleillett az aktuális tömegízlésbe, de ők nem változtak azzal együtt. Valószínűleg persze belső okok is közrejátszottak abban, hogy a trió immár évek óta nem csinál semmi közöset. Ha az együttmaradásnak a placépesebb profil lett volna az ára, akkor nem sajnálnám a dolgot – az ilyen „raffinálódásnak" csak negatív példái vannak. És egyébként is, a Doris tagjai a közelmúltban szólólemezek sorozatát kezdték el kiadni, a „Tödliche Doris Iskolája" márkajelzéssel. Ezek közül vegyük most szemügyre Nikolaus Utermöhlen „Karlsbad" című albumát. A lemez anyaga Tania Stöcklin és Cyrille Rey-Coquais filmjéhez, a Georgette Meunier-hez készült, amelyet sajnos nem láttam. Karlsbad, mai nevén Karlovy Vary, évszázadok óta híres gyógyvízéről és fürdőiről. A lemezborítól, a rajta olvasható hosszú szöveget, a grafikákkal teli kísérőfüzetet vastagon borítja a szecessziós nosztalgiával való játék, a századforduló polgári millőjének felidézése. Utermöhlen filmzenéje valóságos gyöngyházfénnyel vonja be ezt a hangulatot. Ezek a miniatűrök – a leghosszabb sincs három perc – már klasszikus hangszerelésűk miatt is igen távol vannak a poptól, majdnem úgy hangzanak, mint a kortárs zene, de végül mindig kitörnemkedik egy csipetnyi „dilettáns zsenializmus".

Hajnóczy Csaba

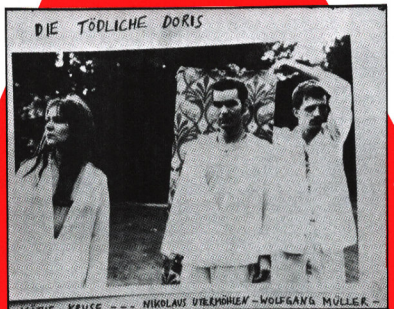

Nicki Utermöhlen

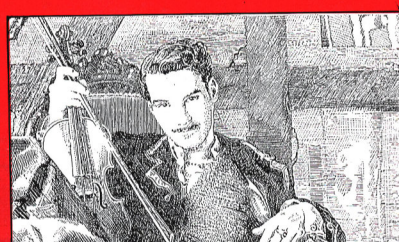

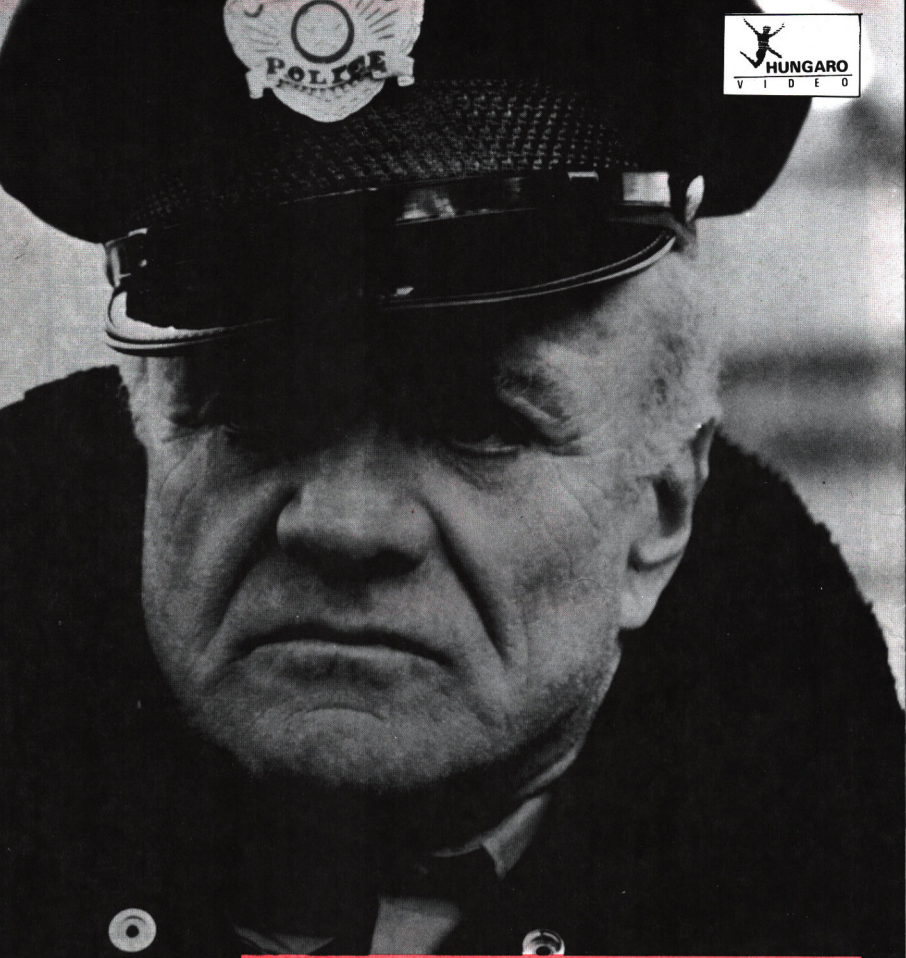

HUNGARO VIDEO

KIÁLTÁS AZ IDEGENEKÉRT

Hitchcockról mesélik, hogy egyszer fogadott az egyik munkatársával, hogy nem meri az éjszakát egy székhez kötözve eltölteni egyik filmjének rémségesre berendezett stúdiójában. Munkatársa ráállt a fogadásra, annak rendje és módja szerint meg is kötözték, ám Hitchcock nagyelkűségét bizonyítandó azért odakészített a megkötözött embernek egy pofa italt. Hogy az italban hashajtó volt, az csak később derült ki... Szóval a világhírű rendező néha legalább olyan hátborzongató tudott lenni, mint a filmjei...

Hogy Peter Medak milyen ember, azt nem lehet tudni, annyi azonban bizonyos, hogy lélektani krimije azt bizonyítja, – Hitchcock-iskolán nevelkedett. Szépen fotózott film a Kiáltás az idegenekért, peresze könnyű egy lélektani krimit szépen fotózni... Pláne, ha a rejtélyes gyilkosságok sorozata egy meseszép tengerparti halászfaluban történik, ahol ezinte állandó a vihar. Gyilkosságok vagy balesetek? Erre keresi a választ dr. Russel (őt Patrick Duffy alakítja meggyőzően), aki ifjú feleségével érkezik a faluba azzal a szándékkal, hogy lételepezik ott. A titokzatos esetek azonban elbizonytalanítják az ifjú párt. Felbukkan Robby, a hiperkinetikus kisfiú, akit különös módon megnyugtat a vihar, és a pszichiáter szemében gyanússá válik valaki, akit viszont elképzelése szerint dühöngő gyilkossá tesz...